

Deczyński, în opoziție cu Derkacz, are o mare încredere în popor. El își jertfește bunăstarea pentru fericirea poporului. Apărarea drepturilor țărănimii, dorința de a ușura prin orice mijloace soarta grea a poporului constituie țelul vieții sale. Chipul lui Deczyński, care întruchipează cele mai nobile trăsături ale poporului, idealurile și aspirațiile sale, constituie un succes al autorului.

Tema celor două patrii, a celor două lumi diferite, trece ca un fir roșu prin tot romanul. «... Pentru țărani — scrie Kruczkowski — patria înseamnă foame, frig, boală și muncă de rob, bici, sudălmii și oprimare. Patria țăranului a fost întotdeauna departe de patria șleahței, o patrie sătulă, bogată, care huzurea, o patrie a panilor».

Tema celor două patrii va avea un mare răsunet în literatura proletară în deceniul al patrulea. Acestei teme îi sînt consacrate romanele lui W. Kowalski, ale lui W. Wasilewska, cel de-al doilea roman al lui L. Kruczkowski intitulat *Pawie pióra* (*Pene de pînă*), precum și alte romane.

Criticul polonez Z. Wasilewski remarcă cu justete că «dezvăluirea conținutului de clasă al noțiunii de patrie, reprezintă prima etapă în creația conștientă a scriitorilor proletari pe calea educării maselor populare, înseamnă considerarea revoluției ca unica posibilitate de desființare a exploatării capitaliste»²¹.

W. Wasilewska și-a intitulat primul său roman consacrat vieții țăranilor polonezi *Ojczyzna* (*Patria*) (1935). În centrul romanului se află chipul argatului Krzysiak, care a avut de trecut printr-o școală de viață grea, plină de lipsuri, iluzii și dezamăgiri. Se năruie credința sa în «raiul pămîntesc» făgăduit poporului muncitor de către reprezentanții P.P.S. Krzysiak s-a convins că «pumnul argatului, dîrzenia argatului înseamnă ceva». Întreg romanul este străbătut de ideea necesității revoluției sociale, care să elibereze țăranimea de asuprire și exploatare. Wasilewska demască esența antipopulară a propagandei P.P.S. despre înfrățirea dintre clase și arătînd cititorului întregul drum de luptă al argatului Krzysiak pentru o patrie «a mușicilor», previne țăranimea de greșelile săvîrșite de eroul său. Scriitoarea subliniază că drumul celor ca Krzysiak trebuie să fie altul; în lupta pentru eliberarea de sub jugul exploatării, în lupta pentru fericire aliatul credincios al țăranimii trebuie să devină proletariatul în frunte cu partidul său comunist.

La o patrie «a mușicilor» visează și țăranii din romanul lui W. Kowalski intitulat «In Grzmiąca». Scriitorul înfățișează un sat de graniță polonez într-o perioadă cînd au avut loc mari schimbări — e perioada de la terminarea războiului imperialist și pînă la apariția statului polon «independent». Chiar din prima ciocnire cu exploatarea autohtoni, țăranii își dau seama că egalitatea în drepturi și libertatea nu sînt decît un mit, de care s-au folosit cu mult succes naționaliștii polonezi pentru a atrage masele muncitoare în detașamentele de legionari. Țăranul Kubas încearcă să arate fiului său esența propagandei P.P.S. despre lupta «comună» pentru «egalitatea» în drepturi a tuturor: «Știi ce e dreptatea? Bogăție! Bani! Asta-i dreptatea! Așa e de veacuri. Săracul niciodată n-o să aibă drepturi la fel cu bogatul. Dacă șleahța are nevoie de Polonia, să renunțe la bogăție. Atunci oi merge și eu să mă bat pentru Polonia».

Țăranii au încetat să mai creadă în P.P.S.-iștii care susțineau că dușmanii și asupritorii poporului sînt rușii. Kowalski arată că poporul muncitor rus

²¹ Z. Wasilewski, *Powieść proletariacka Leona Kruczkowskiego*, «Twórczość», 1950, nr. 2, p. 75.